

УДК 796.011:371.7-057.874

**ЗДОРОВ'Я У ДИСКУРСІ
ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ
(ДО ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ
КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ЦІННОСТІ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ)****Микола САЇНЧУК***Національний університет
фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна*

Анотація. Аксіонастанову старшокласників на потенціал фізичної культури розглядається в дискурсі культурологічних ціннісних орієнтацій. Методи досліджень: 1) теоретичні: аналіз, синтез та узагальнення даних наукової та методичної літератури, індукція, сходження від конкретного до абстрактного і навпаки; 2) емпіричні – соціологічне анкетування, педагогічне спостереження; 3) математична статистика. Дослідження полягало в аналізі дієвих кроків, спрямованих на поліпшення культурологічної цінності фізичної культури в освітньому просторі, ґрунтувалося на анкетних даних за методикою М. Рокіча. Установлено реальні дії учнів старших класів у напрямку здоров'язбереження та вдосконалення власного тіла. Підкреслено неприпустимість консервування навчальних предметів у межах власного предмета, коли йдеться про здоров'я молодого покоління.

Ключові слова: здоров'я, молодь, школярі, цінності, ціннісні орієнтації, фізична культура, освіта, дискурс.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перманентною проблемою для фахівців фізкультурно-спортивної галузі й надалі залишається низька залученість молоді до цінностей фізичної культури. Статистичний аналіз стану здоров'я учнівської молоді України засвідчує щорічне зростання кількості школярів і студентів, яких за результатами медичного огляду скеровують для занять фізичними вправами до спеціальних медичних груп. Останніми роками їх побільшало на 41% [5]. Колектив українських авторів провів опитування учнівської молоді в межах міжнародного проекту "Health behaviour school-aged children" (HBSC) і встановив, що рухова активність (регулярні заняття фізкультурою) серед молодих українців не досить поширена: лише 22% учнівської молоді (28% – серед хлопців, 16% – серед дівчат) є фізично активними, адже в їх розпорядку дня відводиться хоча б одна година на день фізичним вправам. Недостатність фізичної активності здебільшого поєднується з тривалими малорухливими заняттями (щоденно в будні дні до чотирьох годин на день своє дозвілля проводять перед екранами телевізорів від 62,5 до 78% опитаних, залежно від типу навчального закладу, у вихідні – 57–70%) [7, С. 86–88]. На думку науковців, причина такої ситуації криється в тому, що «Учні/студенти погано розуміють, що недостатня фізична активність є одним з основних факторів ризику розвитку хронічних неінфекційних захворювань, і це вже обумовлено не стільки нестачею знань, скільки браком загальної культури з фізичного виховання значної частини населення (вид. – М. С.)» [7, С. 90].

Такий брак загальної культури фізичного виховання (коли не закладено в дитинстві та молодості основи здоров'язбережувальної поведінки) виливається, згідно з ВООЗ, у дві третини випадків передчасної смерті і третину загального «тягаря хвороб» серед населення світу. А це вкотре підкреслює необхідність орієнтувати молоде покоління на аксіосферу фізичної культури. Без цього не варто очікувати національного успіху, адже такі життєві цінності як здоров'я, активне довголіття та реалізація людської індивідуальності на цій основі дедалі частіше стають критеріями соціального прогресу суспільства. На сьогодні порівняно з країнами ЄС Україна відстає в тривалості життя мінімум на десять років. Окрім того, Україна належить до тридцяти країн світу, населення яких стрімко старіє. То про які економічні зростання можна говорити без головного ціннісного компонента – здоров'я нації? До того ж при всіх цих бідах у сучасних українських реаліях виживати може лише здорова, оптимістично налаштована людина, котра має сили бунтувати в абсурді життя (А. Камю).

С.М. Бацунов пише: «Здоров'я як таке тепер розуміється інакше; зараз уже ніхто не говорить про необхідність обережно ставитися до свого тіла й у жодному випадку не порушувати рівновагу організму. Здоров'я сьогодні – це те, що дозволяє вести напружене життя, що припускає випадкові або навмисні порушення цієї рівноваги. Здоровою вважається людина, здатна йти на ризик і долати небезпеки» [1, С. 86].

Тому зараз конче необхідно перейти до безпосереднього формування ціннісних орієнтацій молоді на фізичну культуру, впливаючи при цьому на тілесно-духовний світ особистості.

Одним із найкращих пропагандистів цінностей фізичної культури є освіта. У Білій книзі національної освіти України вказано, що «Робота з формування здорового способу життя учнів та студентів має об'єднувати дві взаємопов'язані складові: 1) прийняття ними цінностей здорового способу життя (пропагандувальна складова); 2) здобуття ними знань і набуття умінь і навичок, необхідних для самостійного виконання його вимог (змістовно-інформаційна і практична площини)» [2].

Проте, як бачимо, сучасний освітній вектор оминає фізкультурну освіту, фундаментальне бачення якої заклали понад сторіччя тому О.Д. Бутовський та П.Ф. Лєсгафт. На сьогодні без повернення до тих ідей, в яких аксіосфера фізичної культури превалує в навчально-виховній концепції молоді, усі зусилля фахівців фізкультурно-спортивної галузі будуть марними. Крім того, жодний із видатних вітчизняних педагогів (В.О. Сухомлинський, А.С. Макаренко, К.Д. Ушинський) чи класиків зарубіжної педагогіки (Я.А. Коменський, Дж. Локк інші) не ставив навчання в шкоду здоров'я, як це практикується в сучасних українських реаліях. Тим паче, що фахівці фізкультурно-спортивної науки в тісній співпраці з фізіологами кілька десятиліть тому довели, що ефект від занять два-три рази на тиждень (навіть за умови, якщо розклад уроків складений правильно) для морфофункціонального стану організму – мінімальний, кумулятивних ефектів такі заняття не приносять, усі умовні зв'язки до наступного заняття згасають; при навчанні рухової дії важко перейти на більш високий рівень – сформувати навичку (або ж уміння вищого порядку). Як результат, виховується «заломлений» динамічний стереотип, а про фазу суперкомпенсації, в якій можна було б підвищувати рівень тренуваності, навіть не йдеться. Тобто відбувається постійне тупцювання на місці. Не можливо виховати не те що фізично культурну особистість, а навіть «фізично окультурити». Безперечно, щоденні уроки фізкультури можуть змінити ситуацію в позитивну сторону, тим паче, що учні хочуть бути здоровими. Проілюструємо це власними емпіричними дослідженнями, які були проведені серед учнів старших класів.

Зв'язок з науковими планами, темами. Робота виконується згідно зі Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури та спорту на 2011–2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 3.1 «Вдосконалення програмно-нормативних засад фізичного виховання в навчальних закладах».

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасні соціологічні дослідження цінностей фізичної культури постають замкнuto та лише в контексті фізкультурно-спортивної галузі і мало враховують загальнокультурологічну аксіосферу особистості. Тож виокремлення такої цінності як «здоров'я» з дискурсу ціннісних орієнтацій учнівської молоді є актуальним і на часі.

Мета дослідження: установити місце цінності «здоров'я» в континуумі ціннісних орієнтацій учнівської молоді та окреслити шляхи підвищення культурологічної цінності фізичної культури в освітньому просторі.

Методи та організація дослідження: 1) теоретичні: аналіз, синтез та узагальнення даних наукової та методичної літератури, індукція, сходження від конкретного до абстрактного і навпаки; 2) емпіричні – соціологічне анкетування, педагогічне спостереження; 3) математична статистика.

Здоров'я в дискурсі ціннісних орієнтацій визначалося за загальноприйнятою методикою М. Рокіча. В анкетуванні, яке проводилось у 2011–2012 рр., взяли участь понад 200 старшокласників із різних регіонів України.

Результати дослідження та їх обговорення. Вивчення ціннісних орієнтацій у загальнокультурологічному аспекті дозволило встановити ієрархію життєвих цінностей школярсь-

кої молоді. Так, для сучасних юнаків та дівчат старших класів найбільш значущими цінностями є цінності особистого життя: «здоров'я» (1 місце), «любов» (2 місце), «наявність хороших і вірних друзів» (3 місце), «щасливе сімейне життя» (4 місце), «свобода» (5 місце). У відсотковому співвідношенні кожен третій юнак (30,5%) і кожна друга дівчина (53%) надавали цінності «здоров'я» перше рейтингове місце. Таким чином, вибір здоров'я як найголовнішої цінності свідчить про усвідомлення старшокласниками неможливості досягти без нього будь-яких успіхів у житті. Вони добре розуміють, що в теперішніх і майбутніх реаліях зможе вижити лише здоровий, енергійний, соціально-активний індивід, який буде адаптований до різних поворотів та кризових явищ «апокаліптичного» світу.

Найбільш поширеним мотивом відвідування занять фізичною культурою серед опитаних старшокласників виступає *«поліпшення здоров'я»*. Звідси додатково робимо висновок, що учні добре усвідомлюють, що фізична культура – провідний спосіб поліпшення власних життєвих резервів. Проведене під час дослідження опитування виявило, що старшокласники обох статей бажають бути здоровими і у фізичній культурі вбачають можливості, які можуть зробити їх такими.

Але найголовніше питання постає в тому, до яких заходів вдається цей контингент молоді в дотриманні здорового способу життя (ЗСЖ), як поліпшують чи підтримують стан свого здоров'я. І одразу ж наштовхуємося на своєрідний парадокс – невідповідність сказаного діям.

Виявляється, що перебування на свіжому повітрі є головним засобом підтримання здоров'я для 38,3% дівчат і 28,5% хлопців старшої школи. Дотримання правил гігієни – наступний провідний захід для 22,4% дівчат і 14,3% юнаків. Тобто помічаємо звичну для учнів не те щоб абсолютну пасивність, а намагання йти шляхом найменшого опору, якомога менше затрачаючи сил. І швидше за все, нічого дивного тут немає, адже важко (навіть неможливо) установити справжню істинну ціну здоров'я, коли явних проблем із ним немає. Більш активні заходи, що стимулюють до ЗСЖ, користуються меншою популярністю серед більшості старшокласників. До них належать *заняття видами спорту* (19,6% дівчат і 22% хлопців); *ранкова гігієнічна гімнастика* (9,6% дівчат і 15,4% хлопців) та *загартування*, з допомогою якого лише 3,7% дівчат і 8,8% хлопців підвищують опірність організму до несприятливих чинників зовнішнього середовища. Узагалі дотриманням ЗСЖ не переймаються 6,4% дівчат і 11% хлопців, причому сімнадцятирічні старшокласники повністю відкинули для себе такий захід як загартування.

Звідси встановлено, що вдосконаленню власного тіла старшокласники приділяють недостатньо уваги. Перегляд телепередач, ігри чи робота за комп'ютером витісняють природні локомоції, а фізична культура з її здоров'язбережним потенціалом навіть не розглядається (за винятком 13% юнаків і 6,9% дівчат) як інструмент формування тілесності.

Таким чином, сьогодні здоров'я як головну цінність проголошує не тільки старше покоління, але і молодь, чие дорефлексивне мислення визнає всю важливість цього безцінного дару. Однак для більшості старшокласників це лише гасло (вибір правильної, так би мовити, *належної* відповіді), яке не підтверджується конкретними вчинками у збереженні і зміцненні здоров'я.

Таким чином, маємо ситуацію, коли молодь є орієнтовною на валеологічні цінності фізичної культури, але не залучена до них, а це одне із ключових питань. Вдале пояснення суті поняття *«сформованість ціннісного ставлення до фізичної культури»* дає Є.П. Козак, визначаючи його як *«складне інтегроване особистісне утворення, яке охоплює систематизовані знання про цінності фізичної культури, їх позитивне прийняття і мотивацію до застосування, уміння самостійно реалізовувати такі цінності у власній життєдіяльності»*. На практиці це забезпечує вибір свідомої поведінки, яка ґрунтується на нормативно-фізичних і моральних засадах. Ціннісне ставлення до фізичної культури репрезентує головні регуляції дій особистості, що закріплюються у її звичках, традиціях, принципах життя і професійної діяльності, у психічних станах, вчинках та якостях [4].

Усе, що сьогодні потрібно – це повернути освіту в сторону аксіосфери фізичної культури, щоб для школи та ВНЗ здоровий учень/студент були пріоритетним напрямком їх діяльно-

сті. Причому приклади того, як це можна реалізувати, розробили фахівці фізкультурно-спортивної галузі. Зокрема, автор статті захистив дисертаційну роботу, в якій традиційна ігрова культура українського народу дозволила сформувати ціннісну орієнтацію на фізичну культуру. Науковці А.В. Цюсь, А.В. Розтока, Я.І. Кравчук пропонують свою програму формування інтересу до фізичного виховання школярів, в якій широко застосовувалися міжпредметні зв'язки задля об'єднання дій усіх шкільних педагогів на користь оздоровлення учнів. При цьому «йшлося не лише про позакласну роботу, а й про уроки з усіх предметів, що сприяли кращому розумінню причинно-наслідкових залежностей впливу фізичних вправ на організм. На уроках математики й фізики розглядалася взаємодія зовнішніх і внутрішніх сил, просторових, часових й ритмічних характеристик рухів. Розкриттю біохімічних процесів під час активної рухової діяльності сприяли уроки хімії. На уроках біології людини висвітлювалося оздоровче значення фізичних вправ, їх вплив на конкретні органи й системи людини. Традиції виникнення і розвитку фізичного виховання в різні епохи розглядалися на уроках історії» [9, С. 469–470]. Згідно з баченням цих науковців, проблема низького інтересу до занять фізичними вправами криється в «...недостатній професійній підготовці вчителів фізичної культури, недостатній суспільній і професійній активності вчителів і всього педагогічного колективу, недостатній увазі до розвитку пізнавального інтересу до фізичних вправ в позаурочний час, недоліках у змісті і методиці уроків фізичної культури, низькому рівні матеріально-технічної бази шкіл» [9, С. 468], тому їхня програма спрямована на нівелювання цих негативних чинників.

Парадокс сучасної української освіти (як шкільної, так і вишівської) полягає в «натаскуванні» інформацією, де резонанс постає головною творчою дією. Відсутність цілісної картини призводить до того, що кожен предмет важливіший за інший. Йдеться не про те, що слід оголосити ієрархію першочергових та другорядних предметів, з ігноруванням останніх, а про те, що предмети мають бути підпорядковані основній меті навчально-виховного процесу – випуску *здорових і розумних* (чи розумних і здорових), але *здорових* людей.

Що спостерігаємо наразі? Кожен предмет законсервувався і абстрагувався в собі, він весь спрямований на вирішення власних завдань, його мало цікавить зв'язки з іншими предметами, навіть якщо на кону стоїть здоров'я дитини. Реально змінити ситуацію можливо лише за умови, коли всі вчителі (у шкільній освіті) будуть орієнтовані на цінності фізичної культури, коли усвідомлюватимуть усю важливість як власного, так і дитячого здоров'я. Тому сьогодні надзвичайно сформувати фізкультурну освіту майбутніх педагогів і тоді весь шкільний процес спрямовувати на виховання в дітей найважливіших загальнолюдських і, головне, не швидкоплинних цінностей.

Інформаційно-технологізований вік не вимагає тих фізичних кондицій, яких вимагали попередні століття, а це відповідно не виправдано знизило інтерес і переорієнтацію державної політики не на здорових громадян, а розумних. Аби тільки не з'явилася нова приказка: не здоровий, бо розумний. Від того і освіта курсує в реверсному русі. Пріоритетний напрямок – інтелектуалізація – є загальносвітовою тенденцією (ООН визнала рівень та якість освіти показниками розвитку людського потенціалу, який забезпечує соціально-економічний прогрес суспільства загалом), від якої Україна намагається не відставати, – не приносить очікуваних результатів. ЮНЕСКО взагалі оголосило XXI століття століттям освіти. Це «освітня пандемія», і ставка сьогодні робиться всесвітніми організаціями саме на освіченість молодого покоління.

Ось тому у новій вітчизняній освітній парадигмі цінностям фізичної культури не відведено потрібного місця. До прикладу, 1998 року ВООЗ прийняла програму “Здоров'я для всіх у XXI столітті” (з поправками 2005 р.), в якій окреслила глобальні пріоритети та основні завдання, котрі повинні забезпечити у всесвітньому масштабі можливості досягнення й підтримання найбільш високого рівня здоров'я впродовж усього життєвого циклу. Для її реалізації розроблено 21 завдання, сукупність яких є “надихаючою” основою для розробки політики охорони здоров'я в країнах Європейського регіону. У завданні 11 “Більш здоровий спосіб життя” ВООЗ передбачено, що “до 2015 р. люди у всіх верствах суспільства повинні прийняти більш здоровий спосіб життя”, оскільки здоров'я населення майже на 50% визначається

умовами та способом життя [6]. У чинному законодавстві України більшість стратегій програми “Здоров’я для всіх у XXI столітті” щодо формування здорового способу життя знайшло своє відображення. Однак деякі з них лише формально відповідають тим чи іншим стратегіям зазначеної програми, бо за своїм змістом вони значно відрізняються від останніх: введення стратегії здорового способу життя до загальноосвітніх програм та професійних освітніх програм навчальних закладів України, незалежно від форми власності, переважно закріплено не з позиції сприяння здоровому способу життя, а як протидія нездоровому способу життя; інші за своїм змістом лише частково відповідають стратегії “Здоров’я для всіх у XXI столітті” (наприклад, стратегія щодо сприяння сексуальному здоров’ю замінюється безпечним сексом) тощо [3].

З одного боку, ми, фахівці фізкультурно-спортивної галузі, самі довели предмет «Фізична культура» до другорядних, допустивши витіснення його на маргінес освітнього простору. Досить часто за собою ми залишаємо право не стільки діяти, скільки *скизлити*.

З другого боку, ми заручники й зробили не так вже й мало у пропагуванні розуміння, що фізична культура конче необхідна в державній політиці. Наприклад: наприкінці 2012 року в тодішньому Міністерстві освіти, науки, молоді та спорту України задекларували курс освіти на цінності фізичної культури. Так, на III спортивному конгресі України в доповіді «Сучасні пріоритети формування державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні» було підкреслено, що організація фізичного виховання школярів і студентів потребує суттєвої модернізації, яка передбачатиме дев’ять позицій. Орієнтацію на аксіосферу фізичної культури можна знайти в певних положеннях, зокрема: «запровадження соціальної реклами здорового способу життя дітей та молоді, а також доступних спортивних занять у засобах масової інформації, передусім на телебаченні» [8]. Більше того, у перспективних планах міністерства звучало «Встановлення у контрактах з керівниками навчальних закладів персональної відповідальності за створення належних умов у навчальних закладах для ведення здорового способу життя школярів та студентів, передусім для забезпечення їхньої рухової активності в обсязі 10–12 годин на тиждень» [8]. Минуло два роки, а плани так і залишилися на папері.

Отже, усі розуміють потребу у фізичній культурі, але чомусь не поспішають здійснювати реальні кроки. Рахують витрати і не помічають, що це прямі інвестиції.

Висновки:

1. Установлено, що цінність «здоров’я» в дискурсі ціннісних орієнтацій лише декларативно старшокласники проголошують найголовнішою, а в дійсності є для них не усвідомленою значущістю, що в цілому відображає загальне недбале ставлення різних категорій українського населення до збереження власної здорової тілесності.

2. У вітчизняній освітній аксіосфері фізична культура зі своїми значущостями не є пріоритетною. На сьогодні фізична культура більшою мірою асоціюється із уроками в школі та заняттями у ВНЗ, адже поведінка, яку раніше називали «фізкультурною» (ранкові пробіжки, гуртова зарядка, спортивні ігри різних груп населення після роботи), канула в лету. На фоні спорту фізична культура переживає не найкращі часи через те, що її *цінності йдуть у розріз (не розділяються) із загальносуспільною аксіологічною тенденцією*.

3. Основною метою освітнього процесу школярів, крім інтелектуалізації, має стати також формування ціннісних орієнтацій окремої особистості на фізичну культуру (формування своєрідної філософії здоров’я). Учень повинен закарбувати в пам’яті, що лише власними зусиллями у вигляді занять фізичними вправами він може допомогти собі запобігти наслідкам гіподинамії (а з ними ризику серцево-судинних захворювань та ін.), створити резерв систем і функцій організму й тим самим підвищити бар’єр опірності до хвороб.

Перспективи подальших досліджень полягають у пошуку механізмів поліпшення культурологічної цінності фізичної культури в освітньому просторі.

Список літератури

1. Бацунов С. М. Спорт як відображення соціального життя людини / С. М. Бацунов // Практична філософія. – 2007. – № 4. – С. 81–87.

2. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України; за ред. В. Г. Кременя. – К., 2009. – С. 21.
3. Жигульова Е. О. Сучасні підходи до профілактичної стратегії у сфері освіти / Е.О. Жигульова, Л.І. Дейбук // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. – Кам'янець-Подільський, 2010. – Вип. 3. – С. 200.
4. Козак Є. П. Формування ціннісного ставлення до фізичної культури у студентів вищих педагогічних навчальних закладів : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. : [спец.] 13.00.007 «Теорія і методика виховання» / Є. П. Козак. – К., 2011. – С. 7–8.
5. Омеляненко І. Дозування фізичних навантажень в спеціальних медичних групах / І. Омеляненко // Проблеми сучасної валеології, фізичної культури та реабілітації : [зб. наук. пр.]. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2009 – С. 203.
6. Основы политики достижения здоровья для всех в Европейском регионе ВОЗ. Обновление 2005; Европейское региональное бюро ВОЗ. – Копенгаген, 2005. – 98 с.
7. Стан та чинники здоров'я українських підлітків : моногр. / О. М. Балакірева, Т. В. Бондар, О. Р. Артюх [та ін.] ; наук. ред. О. М. Балакірева. – К. : ЮНІСЕФ, Укр. ін-т соц. дослідж. ім. О. Яременка. – К. : К.І.С., 2011. – 172 с.
8. Суліма Є. Сучасні пріоритети формування державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні / Є. Суліма // Олімпійська арена. – 2012. – № 10. – С. 18.
9. Цьось А. В. Стан та шляхи формування у школярів інтересу до фізичного виховання і спорту / А. В. Цьось, А. В. Розтока, Я. І. Кравчук // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. – Чернігів, 2011. – С. 467-471.

**ЗДОРОВЬЕ В ДИСКУРСЕ
ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ УЧАЩИХСЯ
(К ПРОБЛЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ
КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОЙ ЦЕННОСТИ
ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ
В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОСТРАНСТВЕ)**

Николай САИНЧУК

*Национальный университет физического воспитания
и спорта Украины, Киев, Украина*

Аннотация. Аксиоустановка старшеклассников на потенциал физической культуры рассматривается в дискурсе культурологических ценностных ориентаций. Методы исследований: 1) теоретические: анализ, синтез и обобщение данных научно-методической литературы, индукция, восхождение от конкретного к абстрактному и наоборот; 2) эмпирические – социологическое анкетирование, педагогическое наблюдение; 3) математическая статистика. Исследование заключалось в анализе действенных шагов? направленных на улучшение культурологической ценности физической культуры в образовательном пространстве, опираясь на анкетные данные по методике М. Рокича. Установлены реальные действия молодежи по направлению здоровьесбережения и совершенствования собственного тела. Подчеркивается недопустимость консервирования учебных предметов в рамках собственного предмета, когда речь заходит о здоровье.

Ключевые слова: здоровье, молодежь, школьники, ценности, ценностные ориентации, физическая культура, образование, дискурс.

HEALTH IN A DISCOURSE OF PUPILS' VALUE ORIENTATIONS (TO A PROBLEM OF INCREASE OF CULTURAL VALUE OF PHYSICAL EDUCATION IN TOTAL EDUCATIONAL SPACE)

Mykola SAINCHUK

*National University
of Physical Education and Sport of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

Abstract. Senior students' aksio-prescription to potential of physical education is considered as the discourse of cultural aspirations prism of their value orientations. Methods of research: 1) theoretical ones: the analysis, synthesis and synthesis of data of scientific and methodical literature, induction, ascension from concrete to abstract and vice versa; 2) the empirical ones – sociological questioning, pedagogical supervision; 3) mathematical statistics. The research consisted in the analysis of effective steps directed on improvement of cultural value of physical education in total educational space according to M. Rokich's technique of biographical data. Real actions of young people toward health preservation and improvement of one's own body are established. Inadmissibility of conservation of subjects within a particular subject when it deals with health is emphasized.

Keywords: health, youth, schoolchildren, values, value orientations, physical education, total education, discourse.

References

1. *Baczunov S. M.* Sport yak vidobrazhennya social'nogo zhyttya lyudyny [Sport as Reflection of Human Social Life] // *Praktychna filosofiya*. – 2007. – № 4. – S.81-87. (Ukr.)
2. *Bila knyga nacional'noyi osvity Ukrayiny* [White Book of National Education of Ukraine] / Akad. ped. nauk Ukrayiny; za red. V. G. Kremenyu. – K., 2009. – S. 21. (Ukr.)
3. *Zhygul'ova E. O., Dejbuk L. I.* Suchasni pidxody do profilaktychnoyi strategiyi u sferi osvity [Modern Approaches to Preventive Strategy in Education] // *Visnyk Kam'yanecz'-Podil's'kogo nacional'nogo universytetu imeni Ivana Ogiyenka: Fizychnye vyxovannya, sport i zdorov'ya lyudyny*. – Kam'yanecz'-Podil's'kyj: Kam'yanecz'-Podil's'kyj nacional'nyj universytet imeni Ivana Ogiyenka. – 2010. – Vyp. 3. – S. 200. (Ukr.)
4. *Kozak Ye. P.* Formuvannya cinnisnogo stavlennya do fizychnoyi kul'tury u studentiv vyshhyx pedagogichnyx navchal'nyx zakladiv [Formation of the Valuable Attitude to Physical Education of Students of the Highest Pedagogical Educational Institutions] : avtoref. dys. ... na здобуття nauk. stupenya k. ped. nauk. specz: 13.00.007 – teoriya i metodyka vyxovannya. – K., 2011. – S. 7–8. (Ukr.)
5. *Omel'yanenko I.* Dozuvannya fizychnyx navantazhen v special'nyx medychnyx grupax [Exercise Loadings Norms in Special Medical Groups] // *Problemy suchasnoyi valeologiyi, fizychnoyi kul'tury ta rehabilitaciyi* [zb. nauk. prac']. – Xerson: Vydavnytstvo XDU., 2009. – 203 s. (Ukr.)
6. *Osnovy politiki dostizhenija zdorov'ja dlja vseh v Evropejskom regione VOZ* [Fundamentals of Health Policy for Everybody in the European Region]. Obnovlenie 2005; Evropejskoe regional'noe bjuro VOZ. – Kopenhagen, 2005. – 98 s. (Rus.)
7. *Balakiryeva O. M., Bondar T. V., Artyux O. R. ta in.* Stan ta chynnyky zdorov'ya ukrajin's'kyx pidlitkiv [State and Health Factors of Ukrainian Teenagers]: monogr. / nauk. red. O. M. Balakiryeva. – K. : YuNISEF, Ukr. in-t socz. doslidzh. im. O. Yaremenka. – K. : K.I.S., 2011. – 172 s. (Ukr.)

8. *Sulima Ye.* Suchasni priorytety formuvannya derzhavnoyi polityky u sferi fizychnoyi kul'tury i sportu v Ukraini [Modern Priorities of the State Policy Formation in Physical Education and Sport in Ukraine] // *Olimpijs`ka arena.* – 2012. – № 10. – S. 18. (Ukr.)

9. *Cz`os` A. V., Roztoka A. V., Kravchuk Ya. I.* Stan ta shlyaxy formuvannya u shkolyariv interesu do fizychnogo vychovannya i sportu [State and Ways of Formation of Students' Interest in Physical Education and Sport] // *Visnyk Chernigivs`kogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu imeni T.G. Shevchenka.* – Chernigiv : ChDPU. – 2011. – S. 467–471. (Ukr.)

Стаття надійшла до редколегії 18.09.2014